

**Центр
українсько-європейського
наукового співробітництва**

**Інститут зрошуваного
землеробства
Національної академії
аграрних наук України**

**Київський університет
у Влоцлавку**

**Науково-педагогічне підвищення кваліфікації
у галузі аграрних наук та продовольства**

**АГРАРНІ НАУКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВО
В СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ ОСВІТИ:
ВЗАЄМИНИ ТА ПРОТИДІЇ**

2 серпня – 10 вересня 2021 року

**Видавничий дім
«Гельветика»
2021**

Організаційний комітет:

Вожегова Р.А., доктор сільськогосподарських наук, професор, академік ІААН України, директор Інституту зрошуваного землеробства ІААН:

mgr Joanna Skiba, завідувач кафедри іноземних мов, керівник міжнародного офісу в Куявському університеті у Влоцлавку (Республіка Польща):

Коківіхін С.В., доктор сільськогосподарських наук, професор, заступник з наукової роботи Інституту зрошуваного землеробства ІААН:

Лавриненко Ю.О., доктор сільськогосподарських наук, професор, академік НААН України, провідний науковий співробітник відділу селекції Інституту зрошуваного землеробства ІААН:

Грановська ЛМ., доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувачка відділу зрошуваного землеробства Інституту зрошуваного землеробства НААН:

Балашова Г.С., доктор сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник, завідувачка відділу біотехнології, овочевих культур та картоплі Інституту зрошуваного землеробства НААН:

Біляєва І.М., доктор сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник, завідувачка відділу маркетингу, трансферу інновацій та економічних досліджень Інституту зрошуваного землеробства ІААН:

Аграрні науки та продовольство в сучасній системі освіти: взаємнини та протидії : матеріали науково-педагогічного підвищення кваліфікації у галузі аграрних наук та продовольства. м. Одеса. 2 серпня – 10 вересня 2021 р. – Одеса : Видавничий дім «Ільєветика», 2021. – 76 с.

ISBN 978-966-992-614-2

У збірнику представлено матеріали науково-педагогічного підвищення кваліфікації у галузі аграрних наук та продовольства «Аграрні науки та продовольство в сучасній системі освіти: взаємнини та протидії», яка відбулась 2 серпня – 10 вересня 2021 р.

УДК [63+338.439]:378 (063)

ISBN 978-966-992-614-2

© Інститут зрошуваного землеробства
Національної академії аграрних наук України, 2021

© Куявський університет у Влоцлавку, 2021

© Центр українсько-європейського наукового співробітництва, 2021

ЗМІСТ

Наукові основи інноваційного провайдингу для вдосконалення підготовки спеціалістів вищої кваліфікації у системі вищої аграрної освіти із врахуванням економічних аспектів права інтелектуальної власності на інноваційну продукцію Бабич-Побережна А.А.	5
Особливості підготовки фахівців спеціальності 202 «Захист і карантин рослин» в системі вищої аграрної освіти України Батап Г.О.	8
Реакція рослин пшениці твердої ярої на екологічні фактори Барболя О.В.	14
Актуальність підготовки спеціалістів з агрономії до експлуатації зрошуваних земель в умовах зміни клімату Біленко О.П.	17
Особливості проведення навчальних практик при підготовці фахівців спеціальності 205 «Лісове господарство» у Запорізькому національному університеті Бойка О.А.	19
Практичні аспекти використання інноваційних технологій навчання у методиці викладання аграрних наук Бондар Л.П.	21
Підготовка кваліфікованих спеціалістів-рибоводів як запорука успішного розвитку рибальства та рибництва України Бургаз М.І.	26
Збереження родючості ґрунту – пріоритетне питання України Клінакова Ю.О.	29
Перспективи розвитку тепличного господарства в Україні Ковальов М.М., Васильковська К.В.	33
Видовий склад та зональна поширеність ентомопатогенних нематод (Nematoda: Rhabditida) в агроценозах України Ковтун А.М., Бондар Л.П.	37
Практична підготовка здобувачів вищої освіти аграрної галузі в Україні Лемішко С.М.	42

знання на практиці, так як практики відбуваються на різноманітних фермерських господарствах, рибогосподарських господарствах, рибоводних заводах, тощо.

Отже, в нашій державі створена достатня нормативна база для розвитку фермерських господарств, які, можна сподіватись, в майбутньому складуть основу приватного сектора сільського господарства і піднесуть наше аграрне виробництво на рівень розвинутих держав Європи.

РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ПОТРЕБУЄ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИХ СПЕЦІАЛІСТІВ

Макарчук М.О.

*кандидат сільськогосподарських наук, старший викладач
Уманський національний університет садівництва
м. Умань, Черкаська область, Україна*

Розвиток сільського господарства в умовах динамічного аграрного виробництва передбачає залученням передових технологій. Постійний пошук інноваційних новітніх розробок є запорукою підвищення продуктивності праці, зниження собівартості продукції та підвищення ефективності виробництва сільськогосподарської продукції.

Час лине і все змінюється, як у навколишньому середовищі так і у нашому світогляді. Наші предки хлібороби орієнтувалися на зорі передбачаючи ймовірність дощів і посухи. Ми користуємося новітніми технологіями застосовуючи дрони, супутникові технології, GPS-навігацію та інші інформаційні системи для ведення точного землеробства і «розумного» бізнесу [1, с. 372]. Однак, для ефективного адаптування їх у виробництво необхідні спеціалісти своєї справи – широкого спектру знань, вмінь та навичок.

Також для керівництва і управління необхідно мати хист до швидкого аналізу та прийняття рішення із найменшими затратами часу, фінансів і ручної праці, що і вирішує сучасний менеджмент аграрної галузі. Адже, менеджер-аграрій здійснює підбір, організацію і мотивацію персоналу до виконання різних завдань [2, с. 108-109].

Невід'ємною складовою частиною маркетингової діяльності аграрних підприємств є проведення заходів для руху якісної сільськогосподарської продукції від виробника до споживача із забезпеченням отриманням прибутку для покриття витрат і подальшого розвитку [3, с. 3] та з постійним пошуком адаптації до мінливих умов ринку та ефективності маркетингової діяльності підприємства [4, с. 228].

У період вирощування рослин необхідно здійснювати оцінку великої кількості рослин, що потребує значних затрат часу на збір та аналіз даних забезпечення вологою, ураження шкідниками та хворобами, нестачі мікро- та макроелементів та інше. Міжнародні організації використовують сканери для автоматизованого масового фенотипування рослин: FieldScan (скринінг великих селекційних популяцій), PlantaEye (оцінює ріст рослин в будь-яких умовах), DrouhgtSpotter (оцінка динаміки транспірації у рослин), що забезпечує проведення швидкої, точної і простої оцінки фенотипів [5, с. 22-24].

Однак, всі вище вказані особливості ведення аграрного бізнесу залежать від попиту і пропозиції товарів на ринку. Розширення їх асортименту вирішується селекційними та біотехнологічними напрацюваннями. Та хоча потреба населення планети у продуктах харчування постійно росте, необхідно збільшувати не лише кількість вирощеної продукції, а і її якість. Тому збір, збереження та використання генетичних ресурсів рослин для створення нових високопродуктивних сортів і гібридів культур, які здатні стабільно реалізовувати генетичний потенціал культури із стабільною адаптацією до мінливих кліматичних умов, є важливим завданням науковців.

Особливого впливу на ріст рослин і розвиток сільського господарства мають глобальні зміни клімату. Погодні умови стають дедалі більше непередбачуваними. Відбуваються втрати біорізноманіття культур, зниження їх врожайності, змінюється видовий склад хвороб і шкідників, що призводить до змін постачання сільськогосподарської продукції.

За даними метеостанції Умань за останні сім років (2015-2021 рр.) найбільша сума опадів була встановлена за січень-липень у 2021 році і становила 436,0 мм, що на 29,1 мм більше за середню багаторічну норму (407,0 мм). Різниця до суми опадів за 2021 рік становила від 39,6 мм до 179,3 мм. Максимально посушливим за цей період був 2019 рік (256,8 мм) та дещо поступилися йому 2017 та 2020 роки (відповідно 286,4 та 300,9 мм).

Значної шкоди рослинам завдає саме нестача опадів у літній період. Аналіз даних за червень-липень підтверджує надмірну кількість опадів у 2021 році і становить 194,5 мм, що на 20,5 мм більше до багаторічних даних 174 мм. Та найбільше нестача опадів гранично відчувалася у 2016 році і становила 89,5 мм, що на 84,5 мм менше норми.

Середня температура повітря за січень-липень підвищилася на 2,8°C у 2016 та 2019 та на 3,2°C у 2020 році за середньобагаторічної норми +7,2°C. Проте, стійке підвищення середньодобової температури повітря за червень-липень спостерігалось на 3,2°C у 2021 та на 3,4°C 2019 роках.

Підвищення температури повітря сприяє прискоренню початку проведення весняних польових робіт, збільшенню врожайності теплолюбних культур, однак, в той же час дефіциту вологи у ґрунті призводить до скорочення площ культур які потребують достатнього вологозабезпечення [6, с. 25].

Отже, для розвитку аграрної галузі необхідні спеціалісти широкого профілю, або ж професіонали у своїй сфері які об'єднуються для здійснення виробництва сільськогосподарської продукції та продуктів харчування із наступним доведенням товарів до споживачів, як в Україні так і за кордоном.

Література:

1. Онищенко Г.О. Професійна підготовка бакалаврів з комп'ютерних наук в аграрних університетах. *Науковий вісник Львівської академії*. 2019. Вип. 5. С. 372–378. Doi: 10.33251/2522-1477-2019-5-372-378
2. Осаульчик О.Б. Основні передумови підготовки менеджера як фахівця аграрної галузі в умовах міжкультурної комунікації. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип. 17. Т. 2. С. 107–111. doi: <https://doi.org/10.32843/2663-6085-2019-17-2-24>.
3. Коваленко Г.О., Чукіна І.В. Вдосконалення управління маркетинговою діяльністю аграрних підприємств. *Ефективна економіка*. 2021. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8517> (дата звернення: 10.08.2021). doi: 10.32702/2307-2105-2021.1.86.
4. Гузенко Г.М. Управління та вдосконалення маркетингової діяльності на підприємстві. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 12. С. 227–234.
5. Волкова Н.Е. Феноміка: роботизований моніторинг розвитку рослин. *Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції присвяченої 95-річчю сорто-випробування в Україні* (Київ, 7 червня 2018 р.). Київ. 2018. С. 22–24.
6. Бурляй О.Л., Смертенюк І.І. Інновації як інструмент адаптації сільськогосподарських підприємств до кліматичних змін. *Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics»*. 2020. № 23. С. 26–30. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/issue/11-2018/baryshevskaya.pdf> doi: <https://doi.org/10.31521/mo>